

BERLİN DUVARI VE ALMANYA'DAKİ İŞÇİLERİMİZ

Aydınlık Gazetesi, 27 Ağustos 2011

Yıldırım Koç

Berlin Duvarı, 13 Ağustos 1961 tarihinde Doğu Berlin ile Batı Berlin arasında inşa edildi. Duvarın yapımının 50. yılı geçenlerde basında yer aldı.

Berlin Duvarı'nın yapımı, binlerce kilometre uzaklıktaki Türkiye'de bir milyona yakın ailenin hayatının akışını önceden tahmin edilemeyecek boyutta değiştirdi. Belki bu yazıyı okuyanların kendileri de bu süreçten etkilendi. Belki babaları veya dedeleri ve belki de kendileri 1961 sonlarında ve özellikle 1963'ten itibaren başlayan büyük dış göçe dahil oldular.

Almanya İkinci Dünya Savaşı'nda yenildi. Bu yenilgide en büyük pay, 20 milyondan fazla asker ve sivilini kaybeden, buna karşın Nazi ordularının belkemiğini Stalingrad savunmasında kıran Kızıl Ordu ve Sovyetler Birliği'ne aitti. Avrupa halklarını faşizmden Sovyetler Birliği kurtardı. ABD ve İngiliz ordularının İtalya ve Normandiya çıkartmaları, faşist Alman ordularının belkemiğinin Kızıl Ordu tarafından kırılmasından sonradır.

Almanya ve Berlin, savaş sonrasında Sovyetler Birliği, ABD, İngiliz ve Fransız işgal bölgelerine bölündü. ABD, İngiliz ve Fransız işgal bölgeleri, 1949 yılında Federal Almanya'yı kurunca, Sovyet işgal bölgesi Demokratik Alman Cumhuriyeti'ne dönüştürüldü. Berlin ise, Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin ortasında özel bir statüye tabiydi. Berlin'in bir bölümü Federal Almanya'nın yönetimindeydi (Batı Berlin), bir bölümü ise Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin (Doğu Berlin).

1945 yılından ve özellikle 1949 yılından 1961 yılına kadar Berlin'in bu iki bölümü arasında bir engel yoktu. Demokratik Alman Cumhuriyeti'nden Federal Almanya'ya kaçmak isteyenler Doğu Berlin'e gelirler, Batı Berlin'e geçerler, Batı Berlin'den de uçakla Federal Almanya'ya götürülürlerdi. ABD desteğiyle hızla gelişen Federal Alman endüstrisinin gereksinim duyduğu işgücünün önemli bölümü bu yolla Demokratik Alman Cumhuriyeti'nden karşılandı. İnanılması zor bir rakam ama doğru. Bu dönemde her yıl ortalama 250 bin Alman, Doğu Berlin üzerinden Federal Almanya'ya kaçtı.

13 Ağustos 1961 günü Batı Berlin'in etrafına bir duvar inşa edildi. Doğu Berlin'den Batı Berlin aracılığıyla Federal Almanya'ya kaçışlar durduruldu.

Alman endüstrisi, madenleri, hizmetler sektörü işçi gereksinimini sığınmacılardan karşılayamayınca, Türkiye'ye yöneldi.

Türkiye'den belirli bir süre çalışacak misafir işçiler ("Gastarbeiter") istediler. Önce Türkiye'nin işsizleri ilgilendi. Almanlar, ülkelerine götürecekleri işçilerin sağlık sigortası sistemine fazla yükünün olmaması için, at seçer gibi işçi seçtiler. Sonra da bu işçileri trenlere bindirip, bandolarla karşılayıp, en pis, en zor, en tehlikeli, en itibarsız işlere, düşük ücretli olarak sürdürdüler. Ancak bizimkiler bu düşük ücretlerle bile para biriktirdi. Türkiye'ye para gönderdi. Tatilde Türkiye'ye geldiğinde, oradaki ezilmişliğini ve aşağılanmasını kapatmak için, elinde transistörlü radyosu ve tüylü Baviera şapkasıyla hemşehrilerine hava attı. "Almanlılar" Türkiye'de tarla, ev, arsa aldı. "Almanlı"nın ailesi geçim sıkıntısı çekmedi. Ancak bu arada önce Almanya'daki işçiler, sonra da onbinlerce aile perişan oldu.

Almanların "misafir" olarak çağırdıkları ve "birkaç yıl çalışıp bir tarla parası biriktirdikten sonra dönerim" diye gidenlerin planları tutmadı. Bizimkiler "oralı" oldu. Daha doğrusu, ne oralı olabildi, ne de buralı. Ortada kaldılar. Önceleri cenazeleri memlekete getirilirdi. Şimdi oralarda belediyelerle anlaşılıp müslüman mezarlıkları kurduktan sonra cenazelerin çoğu bile gelmiyor.

Almanlar bizimkileri acımasızca sömürdüler, ancak bizimkiler de önce ufak tefek konularda onlardan hınçlarını çıkarttı. Sigara otomatlarına jeton büyüklüğünde dondurulmuş buz atarak parasız sigara alabilmek Türklerin icadıdır. Kardeşinin çocuklarını kendi üzerine geçirerek işyerinden aldığı paradan daha fazla çocuk parasını Alman devletinden alabilme yeteneğini de biz gösterdik. Daha sonraki yıllarda Alman sosyal güvenlik sisteminin açıklarını daha iyi öğrenerek, Alman işsizlik sigortası fonunun azalmasına epey katkımız oldu.

"Almanlılık" Türkiye'de mülksüzleşme hızını zayıflattı ve bazı yörelerde tersine çevirdi; işsizliği azalttı ve gerçek ücretlerin artmasına katkıda bulundu.

1961 yılında Berlin Duvarı inşa edilmeseydi, bunların hiçbiri olmayacaktı.

Bu konuda unutamadığım bir olay da bir sınavda aldığım yanıttır. ODTÜ'deki bir dersimde bu konuyu anlattıktan sonra, sınavda, Berlin Duvarı ile Türkiye'den Almanya'ya işçi göçü arasındaki bağlantıyı sormuştum. Derse pek gelmeyen bir öğrencinin yanıtı şuydu: Almanlar Berlin Duvarı'nın yapımı için çok sayıda işçiye ihtiyaç duyunca, Türkiye'den işçi istediler.